

NÓGRÁDI LAPOK

és HONTI HIRADÓ.

Politikai, társadalmi s közgazdászati hetilap.

Előfizetési feltételek:
Kétféle áron: Fél évre 2 frt. Évesre 4 frt. 50 kr.
Külföldi áron 15 krajczár.
Külföldi csopán s hirdőhivatalnál lehet B.-Gyarmaton.

Hirdetési díjak:
Öt soros hirdetés 5 kr. Helyes minden hirdetésnél 80 kr.
Nyitólír garmond sora 20 kr. — Nagyobb és többeszeri hirdetések
jelölésesen szokásosak.

A lap melléki része a s a nyitólír vanatkozó minden
közlemények a szerkesztőség által.
Külföldi pénz, recimoták, és hirdetések
s hirdetés intézked.

Valami a szorgalmi kertekről.

A tavasz közeledtével lapunkban, mint már többször, úgy most is felelevenítjük az u. n. szorgalmi kertek ügyét, melyek oly elhagyott állapotban leledzenek közlegeinkben, hogy szomorúan kell gondolnunk a hasznos intézmények meghonosítására és azok elpusztulására. Elhagyottak ugyan még sem lehet mondani egészen a szorgalmi kerteket (helyesebben faiskolákat), mert hisz meglehetősen hasznát veszik azoknak sok közlegben a krumplitermesztés tekintetében az élelmes tanítók és előjárók; azonban itt a czélról van szó, melynek ez időszert meg nem felelnek.

Körülbelül 21 évvel ezelőtt, a közgazdasági magas intéző körökben, több előhaladott államok példáján okulva, hazánkban is megüzletelt azon áldott eszme, hogy földmivelő országunkban a munkakedvet s ez által a vagyonszerzést és anyagi jólétet a népusztályok alsó rétegeiben is előbbre vinni, miként volna lehetséges? Sok fejtörés után csakugyan megüzletelt az obajtoit gondolat, s a keresztelési szertartásánál „közlegi faiskola“ nevet vett fel a gyermek. Volt öröm hegyen-völgyön, hogy a nagy Széchényi jóslata csakugyan teljesedése meg. Az öröm méltó volt, mert az eszme úgy az egyesek, mint az egész haza boldogságának csiráját rejtette magában.

Mi a czélja s feladata a közlegi szorgalmi kerteknek? nem szükség mondanunk, hisz a mult évtized elején e tekintetben magas kormányunk által hozott törvények s minisiteri biztosi utasítások és minden hazai iskolának megküldött szakkönyvek azt eléggé körvonalozták. Hanem igenis az a főkérdés, elég van-e téve csak némi tekintetben is közlegeinkben a törvény kívánalmainak? úgy az előjárók,

mint a kezelés vezetői által. Legnagyobb részben nincs. Még ma is találkoznak egyes közlegek, hol a vidék viszonyainak s a lakosok igényeinek logjobban megfelelő jövedelmező kertiipar fejlesztése csak „pium desiderium.“ Hogy a szorgalmi kert úgy több helyeken maig sincs befejezve, egyik ok az, mert a birtokrendezés még nem foganatosított; másik ok az, hogy a közlegeknek erre czélzaserű tulajdon tere nincs, venni pedig nem tud, mivel ahoz pénze nincs, az úgy szent-ségétől áthatott keblek pedig vajmi ritkák.

Hogy áll legtöbb közlegben a szorgalmi kertek ügye?

Hol a tagosítás már foganatosított, a szorgalmikert legtöbb helyen, a czélra teljesen haszonvehetlen talajon jelöltetett ki, hol maga a Herkópatér sem fejthet ki — bármily nagy anyagi áldozatok árán is — hasznosító ipariát, és az ily minőségű helyek száma nem csekély, legtöbbje ma is kerítetlen és kopár. Több közlegek vannak, hol a szorgalmikertek haszonbérbe vannak adva, azon téves gondolkodás alapján, hogy az-ig- több jövedelmez az iskolának a néhol a közlegnek.

Vannak szörványosan oly szorgalmi kertek is, hol a talaj a kertiipar fejlesztésére kedvező ugyan, de szorgalomnak s munkás kéznek ott semmi nyoma. Van ugyan itt szakértelmekkel bíró s ügybuzgó tanítók, ki az éves kézséggel értékesíteni ismereteit növényekkel a szorgalmi kertben, de nincs anyagi ereje, zsebe üres, a közlegtagok pedig az úgy iránt hideg részvételest tanúsítók.

Voltam egy a kezdetlegesség állapotában levő szorgalmi kertben is, láttam ott 34 □ öl egy éves magiskoltát, távolabb számámláltam

104 db vadcsomót, 86 db két-három éves nemeseit és 26 db öt-hat éves szintén nemeseit s gondosan ápolta a vidék levegőjét s a talajt leginkább kedvelő alma és körtétfákat, már tormókat, azok között erfurtiakat is. Látna a valót, mint a növények és a tanító szorgalma eredményezte productumokat, örömettel kebellet távozni akartam, midőn azon elismorító panaszt hallám az ügybuzgó tanítótól, hogy mindezekre a közleg semmi gondot sem fordít; tehéncaorda, sertésnyáj sokszor gyakorolják itt ugrási tehetségeiket, kerítés és munkaerőről hallani sem akar, ily helyeken astán szenved az úgy a kertiipar nagy kárára.

Erélyes közigazgatási közlegeink nem mulasztják el ugyan kora tavaszunkint szigorún figyelmeztetni a közlegek előjáróit köteleseik teljesítésére, de hogy meghagyásuknak mennyiben tétetik elég, itt vagy amott, arról — talán sok hivatalos teendőik miatt — személyes meggyőződést szerezni, a közleg nagy kárára, megelégednek.

Sok helyeken így állván a szorgalmi kertek ügye, önként azon kérdés merül fel a szives olvasó előtt, hogy „mi lehetne jóvátételre legcélszerűbb mód?”

Két gyakorlati előadás mód vezethetne czélhoz: „Nevezzen ki a m. közigazgatási bizottság minden járásban egy szorgalomkerti felügyelő biztost, ki a kedvezőbb évszakokban évente legalább kétszer hivatalos látogatásával szereztesse az egyes közlegeket s a szorgalmi kertben szerzett tapasztalatairól a közigazgatási hatóságot kimerítően értesítendő: vagy a közigazgatási szolgabíró urak hivatalból küldendének ki időközönként egy közleg, ki a vett utasítás értelmében, az akadályokat elhárítva, a tapasztalt körülményeknek

A „NÓGRÁDI LAPOK“ TÁRCZAJA.

Aki a legdrágább kincset nem ismeri.

Írta: Kapossy István.
(Folytatás).

Ródei ur azon emberek közé tartozott, kik, ha valahová hivatalosak, a kitűzött időn túl legalább fél órát késnek, hogy megjelenésükkel feltűnést okozzanak. Társaságunkban is, hol épen nem volt kedves vendég, rendszerint későn jelent meg. S ha beléptével valaki nek figyelmét magára vonhatta: diadalal bordozá körül fénytelen szeméit, míg végre tekintete a már bemutatót, aszp aszke leányon akadt meg; kit — mellesleg — legén mondva — ama városban divatozó magyarsággal Adélnek neveztek. S ha Adél történetesen nem volt mással elfoglalva: oly törtéti robajjal rohant hozzá, hogy a megremült leányka többször emelte védelmül legyezőjét, így okoskodván: ha a divatos gavallér fékezetlen örömeiben valakit el akar nyolni, kettőjük közül inkább legyezője essék áldozatul.

Ilyenkor astán elkezdődött a vége-hossza nem volt a csikornyás szavakba öltöztetett, csatlón bókoknak, melyeket műnyelven udvarlásnak neveznek.

Vétekzenem az igazság ellen, ha elhallgatom, hogy engem e két egyén közt folyt párbeszéd nagyon érdekelt. Egyrészt mivel Szőke barátom ügyét minden körülmény között szerettem volna diadalmasan látni; másrészt bántott a gondolat: hátha e két első találkozás után rosszul ítéltém meg, s. talán nincs annyi lelki ereje, mint mennyit feltételeztem?

De nem; ez arca nem csaltat engem, így okoskodám.

A magas homlok ivhajlása mély gondolkodást árul el; meláso aszemeiből erély és őszinteség sugárzik ki; szájmocskolának hullámmzerű vonala kedélyes társalkodó nőrre, felső ajakának ptyegedése háziasságra, biúságtól ment, s kevéssel megelégedő, nemese szivve engedelnek következtetel.

De hátha mégis? A nők ezer mesterek a tetteiben; meglehet: csalódtam.

Erről biztos tudomást szerzendő, a mikor csak lehetett, közelökben maradtam. Így történt, hogy beszédjük nagy része eljutott füleimhez, melyet, ha emlékezetem csarben nem hágy, bőségesen elmosdok.

Valahára, valahára! Ezer esztendeje már, hogy nagysádat láttam, mondá Ródei ur egy alkalommal, s mély hajlongás közt nyúl Adél jobbjá után, melyet a szorgalmasan igyekszik elfoglalni, csakhogy a bódoló kézszeritást kikérülje.

Ej, ej Ródei ur! nagyon unalmasnak lehetnek órái, ha három napot ily óráiai bosszúságnak számít. Három nap a végtelenségig határos, midőn minden perczem el van veszte, melyet nagysád mosolygó szeméinek búvkörén kívül töltök el. Csak midőn nagysád ragyogó szeméibe nézhetek, melyeknek aszarkák-jéhes s felhőtlen égbolt bolmi kopott bakanaudrág, akkor érzem, hogy élek, s a menyországot látom belőlük felem ragyogni.

Régi nóta ez, melyet Ródei urtól már sokan hallottak.

— Nagysád! mindenre esküszöm, mi előttem szent; soha tisztább érzés nem dagnást keblemet.

— Elhiszem, felelt röviden Adél, s ajkán könnyű mosoly lebegett el.

— Elhiszi, nagysád elhiszi?! Oh hát mikor jön el már az idő, melyben szerelmének szolgáit elvesszem; oly fényesül vezzem közleg nagysádat, hogy a legelső duma is megirigylt helyzetét.

— Nagyon messzire ment ön. Én csak az első részének adtam híltel, tudván, hogy azzal semmi veszíteni valója nincs.

— Nagysád kegyetlen játékot üz velem.

— Én, Ródei ur? Biztosítom, hogy önnek játékot üzni sem kedvem sem hajlalom nincs.

— Oh nagysád! miért e tettezés? Hisz szeméinek hajnal hasadásához hasonló mosolyából már rég kiolvastam, mit véreln pirosabb, bíbor ajkaival oly macskást lagad.

— Én nem szoktam tetteztést színelni soha; de nincs is rá okom.

— Nagysád nem szokott tetteztetni?! Miért nem fogad el hát azon ékszereket, melyeket a kasszony-nál, kibez naponként varrol jár, számára hagytam. Hisz Olga megmondá nagysádnak, hogy ama csekély-ségekkel csupán szerelmét obajtottam felteltetni, melyet ba vele megajándékos, százasorosan fogok jutalmazni.

— Hagyjon el Ródei ur, mood komolyan Adél. Sokat hallottam már öntől, de most magam győződtem meg, hogy szivéből az emberi érzés utolsó sikrája is kiből. Kinek tart ön engem? Folytatá növekedő ha-

elejét verén, az ügyet eredeti czáljának megfelelő utra torelné, nem törve meg a legkisebb halasztást sem." Ekként talán elérhető lenne a nemcsk: az addigi eljárás mód legkisebb reményre sem jogosít, az eszme csak holt, vagy béna szülőtt marad.

P.

Nógrád megye közig. bizottságának felévi jelentése.

Nagyboldogság magyar kir. Miniszterelnök ur! A lefolyt 1881. év második felében kifejtett működéséről, következtében van eszmecskék előterjesztése az 1876. VI. t. cz. 64. §. által előírt jelentésünket, és pedig:

I. A közigazgatásról egyházi ügyekről.

A közigazgatási állapotok.

A közigazgatási bizottság kebelében a lefolyt félévben csupán a jövő félvre kiható változás állott be, amennyiben Pokorny Gusztáv választott bizottsági tagnak Losonca r. t. város polgármesterévé november 23. és 24. között megválasztása a Bozó Pál választott bizottsági tagnak lemondása, nem különben gr. Forgách Antal, Sreiter Alfréd, Hanzsély László, s egyenest Bozó Pál és Pokorny Gusztáv választott bizottsági tagoknak törvényesszerű kitétele folytán magáról helyre a december 23. és 24. között megtartott ülési rendes közgyűlésen emeltőlét szavazása után akként töltötték be, hogy a lemondott és kitélt két tag helyébe Paleszky Ágost és Alk György megyebizottsági tagok választottak meg, míg a többi kitélt kivétel nélkül újból megválasztottak.

A bizottság üléseit minden hó első felében megtartotta, s ezeken a beérkezett ügydarabokat, azonosan 816-ot, és pedig igen csekély kivétellel üléről ülésre elvitte, s a kiadványok és foglalatosság egyenest postaközléssel eszközöltetett.

Az ügydarabok minőségét tartalmazó s az ügyforgalom folytonos emelkedésétől is tanakodó kimutatás I. szám alatt mellékelve, nevezetesebb intézkedéseinket a következőkben soroljuk fel.

A múlt félévben elrendelt a Losonca r. t. városban s a nagy községek tulajdon részében már foglalatossá tett lemondását az év második felében a kis községekben is foglalatossá tettük, kiküldött lemondások közzétételével, kik abból kiküldetésüket jó részben befutatták s munkálataikat be is teljesítették, mely munkálatok hasznosítása érdekében egy albizottságot küldtünk ki, melynek előterjesztése alapján foglalkozni kell, részletes intézkedéseket tenni. Ezen igen fontos munkát mellett a községi pénztárolás rendszer vitelének és a helyi ellenőrzésének biztosítása tekintetéből, kezdeményezésre, a községek nagyobb része pénztárolási szabályrendeletet alkotott, mely az évi közgyűlésen jóváhagyást nyert, s részben is megnyugtatóbb állapotoknak nézünk elébe.

A községi bírákhoz fogaatba vett ellenőrzésnek eredményeként jelenthetjük, hogy az irányban a pártok meggyáraltak s a beérkezett jelentések közül eredményről tanakodnak.

Egészszázi állapotunk, a sok helyen arallott himlő és vöröshányó folytán kevésbé voltak meggyaraltak, a megye számos községében kelle az iskolákat hosszabb-rövidebb időre felfüggeszteni s a kellő orvosiellátási intézkedéseket megtettetni. A hasznos bási állatok jó részben mentek voltak a ragályos és járványos bajoktól, a lovak közt itt-ott felmerült rüh és takonybőrszék, a megfelelő intézkedések következtében is, szörvényszek maradtak.

Közbiztonsági tekintetben rendkívüli vagy aszorebb intézkedések szükségé sen nem forogott.

E helyütt, kötelezettségünk állónak tartjuk ismételtet jelenteni, hogy a közigazgatási jogszolgáltatás érdekét vesdlyeztetni azon körülmény, miszerint szolgabíráink megfelelő elzártai helyekkel a vidéken nem rendelkeznek, a járásbírói fogházak pedig erre néve elégtelenségeknek bizonyultak s két járásban nem a szolgabírói székelyben lévő, igénybe sem vehetők. Erre néve a megye batóságának és iránti feltérjeaz léteit kériük kellő figyelembe vételét.

Fegyelmi kérdésben 4 esetben volt a fegyelmi választmányi törvényessége igénybe véve, nevezetesen:

1. Plachy József főkajárás szolgabíró ellen meg a múlt félévben a természetbeni kényszerre nem kellő mérvben szolgáltatása miatt folyamatba vett s a kényszerre lemondás eredményétől függővé vált fegyelmi ügyben, pinasztól felmentésével nyert az ügy befejezést.

2. Horváth Gábor székelyi járás segédszolgabíró ellen, juhász letérni által emelt panasz mint teljesen alaptalan elutasított és a további eljárás besztottatott.

3. Hanzsély Márton b. gyarmati járás segédszolgabíró ellen többek által emelt panasz folytán keltett a hasznos eljárást igényelt ügy, panasztól felmentetve s jogerőre emelkedett határozattal nyert befejezést.

4. Gálák György panassa folytán Marosfalva Gyula esküjárás csendbíró ellen elrendelt fegyelmi eljárás következtében panasztól a kötelezettségvesztés fegyelmi vétségében vétkesség mondatott ki a dorgással büntetett, fenbütykölve mindkét félnek kártérítési igényeknek törvényesszerűen utján érvényesítése. Ezen határozat szintén jogerőre emelkedett, az ügy az irányban befejezettnek jelenthető.

5. Hartwich Ferenc Losoncai járás szolgabíró ellen, a vicinális csoportok alakítása czéljából az érdekeltek meghallgatása körül tanúsított késedelmes eljárás folytán elrendelt fegyelmi eljárás folyamatban lévő, az eredményt ez uttal még nem jelenthetjük.

Ezen eseteken kívül a bizottság Székelyszék Igazság volt részei és Szabó Miklós karancsági körjegyző ellen rendelt el fegyelmi vizsgálatot, melyek egy a szolgabírók és az alpolgár által saját hatáskörükben keltett fegyelmi ügyek a fegyelmi választmány elé még nem kerülve, különlegesen fel sem sorolhatók.

(Folyt. köv.)

A vöröskereszt egylet érdekében, egy emberbaráttól legközelebb egy rőpirat jelent meg, mely igen behatóan foglalkozik a vöröskereszt eredetével, megbonosításával és czéljaival, melyet a humanizmus előmozdítására küldött. Ezen rőpiratból idézzük azon részt, mely tárgyalja, miként alakult meg a vöröskereszt egylet hazánkban?

Ó azok a gondos mamák, kik már az életüköt járt átutalták, de más szinben látják a világot, mint a nagy iskola közöttben álló leányai! Adél anyjáról velem bárki is feltett anyai élettapasztalatot, melyet hamar át fogja látni, hogy Ródei urban még csak mikrája elcsúsz azon tiszta szerelemnek, mely a szívnek minden éret anyaira betölti, hogy benne a boldogságon kívül semmi érzelm helyt nem találhat. Azonban az ő felfogása szerint érez szív, tele érzéssel és tele szív, érez érzéssel között könnyű volt választani. Férőssé jellem, erős akarat, emelkedett lélek, bírtak talán előtte némi értékkel; de mint a legtöbb nő, úgy az ő véleménye szerint is az ily csekélyedeket pénzzel könnyű feloldani. Nem csoda tehát, hogy sokkal kedvezőbb szinben látta Ródei urat, mint leányát, Adél. Hisz ő kizárólag leányának élt a jövőendő boldogságát anyai szíven hordozta. S miképp lehetett volna a boldogságot jobban megalapítani, mintha a szép Adél, egyetlen bűnességét, gazdag férj karjai köré vezet betti. S most látván a gazdag udvarlót leánya körül forgolódni, ki veheti tőle ross néven, ha képeletben máris ott látta Adél a királyi utcái legzebb két emeletén házában, melynek ablakaira a városi polgárok mledgyükre iry szemekkel tekintett.

Haj hiszen! ha csak sejtette volna is Ezeréred aszonymom ama párbeszédet, melynek az imént felidéztem, aligha más képpel nem fogadná Ródei urat. De ő ebből mit sem gyanít, azért törökös a gavallér feltűnése szívezen fogadni. Mely szót szemei, melyek valamikor bódítólk lehetek, tőlárát örömtől ragyognak; meg mindig kellemes arca majd elolvad a nyajlásától, midőn Ródei ur mely hajlongás közt engedelmet kér, hogy mellette helyet foglalhasson.

A vöröskereszt jelvénye — egymond — csak-hamar diadalmas körutat tett Európa majd minden országában. Különösen Angliában és Németországban, — hol a császári család kiváló érdeklődést tanusított iránta, — tett nagy bódítókat.

Hazánkban jó darab ideig Lisszanos hidegség uralkodott az új intézmény iránt, mely azonban soká nem tarthatott.

Az általános védőkötelezettség elvének bebiztatása volt kétértelmű a legelőször ok, mely megtörte a jeget. Nem nagy időközre választ el minket attól, midőn a katonaságot még idegenkedéssel tekintették a polgári elemek.

Elszigetelve állott az a polgárságtól, s olyesem foglalkozásunknak tartották, melynek egyedüli czélja az államhatalomra gravitálni.

E felfogás természetesen kizárta a barátságos közeledést.

De ismételtük, az általános védőkötelezettség behozatala gyökeresen megváltoztatta az uralkodó nézeteket.

Alig jelenleg család, melynek egy, de gyakran több tagja ne volna hadkötelezett. A katonaság — úgy szólva — szerves összefüggésbe jött a polgársággal.

A katonaságra mért csapást megérzi a társadalom, éppoly, mint az egész test megérinti, ha a kar sebet kap, vagy megbénul.

A katonaságot ma nem tekintik egy külön székre törekvő osztálynak, hanem oly testületnek, mely a haza földét védelmezni az ellenséges megrohanástól, mely őre vagyonszának, életüknek, és a melyben a mi fiaink, véreink szolgálnak.

E felfogás uralkodik most, s ezért viseltetik a családok összességére, vagyis az egész társadalom oly aggódó rpszettel a háboruba vonuló csapatok állapota iránt.

A sebesült harcosok ápolása érdekében törtétek lépések nálunk is, de igen csekély eredményvel. Az 1866. évi háború alkalmával országjáró alakulatok nőegyletek, melyek pénzt, élelmi szereket, szivarokat, kávézó szereket gyűjtöttek és osztottak szét a sebesültek között, de a mint a háborúnak vége volt, rendszer foglalkozásokhoz tértek vissza.

A jótékonyaság ilyenmő gyakorlása igen szép, igen dicsekedt, de kevés eredményt szülhet. Ez apró helyhez kötött egyleteknél hiányzott a rendszeresség és mindenekelőtt az anyagi erő.

Nagy csodákat kisért az emeltőlét megvalósítási lehetetlen. Az ekközök elégtelensége mellett a legjobb akarat és legnemesebb igyekezet ténykedése is hajótörést szenved.

Azonban szélesebb körű actio megkezdése már csak idő kérdése volt. Mindenki szívesenöröleg érezte hátramaradalmakat. Európának minden kultúrallamában működött már az egylet, sőt a másodrangú dunai államok is kezdtek szervezkedni, csak hazánkban nem történt semmi.

Az első lökést erre a boxnál megmozdítás adta meg. Mikor a harc első áldozatait a fővárosba szállították, akkor indult meg komolyabb mozgalom. A jótékonyaság anyagai, a nők, kik mindig elsőek, mikor

ragadt. Vagy azt hiszi: mivel szegény vagyok, elvárhatnak ékzereit? Nem kellene é pirulnom, ha oly aranyat bordanék ékzertől, melyet tisztítás kesek után szedésként nyújtának nekem? S nem ily szándékkal küszködök-e én borszám? Szóljon, mit hozhat fel igazságra?

Ródei urak nem maradt ideje a felhalmozott kérdésekre válaszolni, mert Szóke barátom, ki eddig is úrúdmódon szöve a hasznos beszélgetést, táncra szólította fel Adél; mire ő könnyű mondattal a szép ifja karjaiba veté magát, s oly bizalmasan simolt kabátára, mintha üldözje előt ott akarna menekedni barátni.

III.

Az imént elmondott párbeszéd, melynek szándékosan tanja voltam, igen kellemesen érinté lelkemet. Egyrészt megérdemelt azon véleményemet, hogy a nők befolyása általában még sem oly csekély, mint sokan hiszik; másrészt ép e felkierő biztosíték volt számomra, hogy Szóke barátom úgy helyes irányban halad, választása pedig kifogástalan. Azt is bízni akartam, hogy Ródei ur a vett kudarc után felhagy az ostrommal; de e számításomban csalódtam.

Ródei ur sem egykönnyen engedte magát zavarba hozni. Olyan ember volt ő, mint a kire az értényi öreg csúsz az esztika moodnál: Világban jártas ember tudta mitől döglik a légy. De tudta is.

Midőn Adél lángbaborult arczaat a faképnél hagyta, nagyot lépett utána, s aztán mintha a legártatlanabb csavargó folyt volna közöttük: mosolygó arczaat a leány anyjához ment.

A zenészek épen egy hosszú nyújtott keringőt játszottak, s a táncoló párok már kétszer is kitértek: Ródei ur még mindig Adél anyjával beszélt. Mi lehetett beszédjük tartalma? Az részint Ezeréred aszonymasg folytón mosolygó arczaat, részint a következményekből kitaláltam; mert midőn a táncnak vége volt, Ródei ur azonnal felkelt helyéből s egy diadalmas mosolyt vetve vetélytárára, gyorsan elbágyá a termet; Adél pedig a következő pillanatban szenvedélytől s a tánc barétól kipirult arczaat elietett édes anyja jobb ján helyet foglalni. Az anya gyöngéden kebelére voná leánya szép fejét, soká beszélt neki oly halkán, hogy a mellette ülők ne hallhassák.

Hányféle érzelm vonult át a beszéd alatt az ifja lány szíven? azoknak maga sem lett volna képes nevet adni. Arca egy pillanatban elpirult, a másikkban halott-halavány lőn; keble erősen hullámzott s közben göröcsen szorítá édesanyja kezét. A jó anya ezt az örömhírnék tulajdonitá, melyet külső leányára teti, s a felindulást igen természetesen találta. Pedig ha szívebe láthatott volna, talán megdöbbenve veszi észre, mennyire előlnek az itt mélyen meggyőződészt érzelmek azokról, melyek őt e pillanatban boldogítják.

Adél ellenvetés nélkül hallgatta anyja szavait. Hisz nem volt még nő, csak azon engedelmeségre szoktatott gyermek, ki anyja akaratát előt feltétlen meghajol. Nem ismerte még a szerelem hatalmát, melynek varázshatalma alatt a gyermekleány nővé fejlődik, s észreveszi, hogy neki is van akarat, melyet ha kell, édesanyjaival szemben is érvényesíthet. Csak mostanában ébredt szívében egy eddig ismeretlen érzelm, melynek ő még nevet sem tud adni, csak azt érzé, hogy e névtelen érzemény oly fájó, édes boldogsággal tölti el keblét, hogy ha azt kiakarnák onnét tépni, mire is utána szakadna.

a fájdalom könnyit kell felezáritani, vették kezükbe az ügyet.

A budapesti összes jótékony öngyűlések Tisza Kálmán úr lelkes kezdeményezésére folytan ideiglenes központi segélyző öngyűlést alapítottak, mely védelmi körökön kívül koronáz királyiának nyerte meg.

A legmagasabb pártolás ily fényes nyilvánulása nem maradhatott határ nélkül. Az országos segélyző öngyűlést Zichy Livia grófnő elnöklése alatt megkezdte áldásos munkáját, s nagybecsű adományokat, gyűjtéseket szolgáltatott át a sebesült harczosok számára.

E segélyző öngyűlést alapzabályait a genő határozatok értelmében szerkesztette. Főszínt fektetett egy részről a tömeges részvételre, másrészt a főgyűlések működésére.

Az országos segélyző öngyűlést a női tevékenységre támaszkodva pártatlan eredményt ért el, de országosan szervezettnek nem volt tekintendő, mert kénytelen volt nélkülözni legbatalmasabb támaszát a közbizalom támogatását.

Eppen ez okból képez rendkívüli fontos mozzanatot az öngyűlést megelőző feladatok Urunknak apostoli királyunknak 1880. évi december 5-én kelt legmagasabb kérésére, melyben a sebesült és beteg harczosok önkéntes ápolására és támogatására vonatkozó ügynek magyar kormány országában leendő szervezésével gróf Károlyi Gyulát bízta meg.

Az országos segélyző öngyűlést belátta, hogy a magasztos célok elérésére nem elegendő a női tevékenységre támaszkodni, s ezért örmével fogadta azon eszmét, hogy az erők szétforgatásának helyett létesítessék egy nagy öngyűlést, hol egy a férfiak, mint a nők megtámasztják működési körök. Az egyesülés minden nehézség nélkül megtörtént, az ige testet öltött s megalkult „a magyar szent korona országainak vöröskereszt öngyűlése.”

Gazdászati.

Ruzsánszky Antal felolvasása a „kukoricáról és annak termeléséről.”

A „Szécsényvidéki gazdasági öngyűlést” elnöke Balás Antal igen t. barátom, s a választmányi gyűlésben 1882. évi március 5-én részt vett választmányi tagok azon köszönetét, hogy ugyanezen évi március 12-én Szécsényben az öngyűlést helyszíneben „a kukoricáról és annak termeléséről” felolvasást, illetve értekezést tartanak, — szívesen engedve, mindenekelőtt elnézésért kell eszedem azon bekövetkező hiányokért, melyek csekély hat napi bátoridő kijelölése mellett, jelen szándékaimnak munkálkodás körbejöttének, melyekre én csak értekezésem folyamán néha hoztam intézkedésekre adandó válaszaiban emlékek kellő felvilágosítást nyújthatok, — addig is kegyes elnézésért eszedem másodsorban azon hiányokért, melyek szakorom gyöngvése miatt előfordulhatnak.

Anyja beszéde alatt tisztelni kezdett az eddig homályos érzésem. Majd hirtelen felemelt fejt, a kérdéskörrel vetett anyjára, mintha mondaná: Ne folytatd anyám, mert szavaid minden hangja éles törként hatja át szívemet!

Az anyát zavarba ejtette leányának e bátor kintetése. Soha ily elhatározottak nem láttam még Adélt, s meg nem foghat: honnét a hirtelen változás?

Egy darabig némán néztek egymásra, s aztán Adél megmólgalt: Tehát azt akarod anyám, hogy Ródei ur iránt több előkegyenséget tanúsítsak? Jó, kedvedért megteszem. És e pillanatban ismét elfelejtette, hogy a szerlem istenasszonya őt már nővé avatta, és mint ilyennek akarja is lehet.

Es idő alatt Ródei ur viselkedése a terembe és pár perc múlva a nőkhöz szellett, utána egy fin különféle csomagokkal felbátmozott táskát cipelt. Az anyja hálálkodva köszöntö meg Ródei ur gondoskodását, míg Adél egyetlen pillanatra sem méltatá, de azért az őt bátorláló részét Ródei ur társaságában töltötte.

Szöke barátom es idő alatt szokatlannul levert volt. Valami homályos sejtésem, mit a feltételezés elöposztásának nevezetese, annyira erőt vett rajta, hogy meg velem is ritkán szól. A mások szenvedélyes táncosok félrevonatlan, elkecserevé nézte a rigádokat. Később egy keringőt táncolt még Adéllal, s ekkor abban állapotát meg, hogy mivel kint szakadt az eső, Szöke a házamottelei átköszöndöz esernyőjét Adélnak s es őt öngyűlést alatt másnap látogatást tesz nálok.

Alig végződött a tánc, kiki baba kezdett. Szöke barátom sietett a lépcsők aljához, nehogy az általaos tolongásban Adéllal állat megelőztesse.

Pár perc múlva, anyjától követve, Ródei ur karján jött Adél: s mielőtt Szöke esernyőjét ajánlhatta volna neki: Ródei ur fedett kocsijába segített a hölgyeket. A lovak toporzékolva indultak s a kocsiukerék végig foccsentette a távozók után bámuló ifjút.

Mikor hozzá mentem, arcán harag és fájdalom jellel valának láthatók; hangja mely felindulástól reszketett, midőn monda: Semmiestve vagyok, barátom. S aztán szótlanul indultunk hazafelé. Lakására érve, vigasztalni akarám, de hasztalan volt, s így kénytelen valék egyedül hagyni fájdalmával.

(Folyt. köv.)

Kövél értekezésém kiterjed: „a kukoricára és a kukoricatermesztésre.”

A kukorica növényi néven „Zea Mays” dél-amerikából, az egyenlítő tropikus légköriből származik.

Beközött 1620-ban először Spanyolországba, később 1660-ban Olaszországba, s 1600. kezdetén Magyarországra, s különösen a bekövetkezett burgonyabetegekkel beállítva igen gyorsan elterjedett egész Európában.

A him és nőnemű termékenyítő szervek ugyanazon száron találhatók, melynek magassága 3—18 láb között változik, s utóbbi buja növést csak az Amerika déli részében éri el.

A fajok száma oly nagy és annyira terjedelmes, hogy az számokban kifejezni ma teljesen lehetetlen; itt részint megérem, részint a szemek színe és alakja, végre a szár magas vagy alacsony növekedés birtok döntő befolyással a kukoricafajok meghatározására.

A kukorica nem csupán mint tápanyag szerepel, hanem belőle számos italokat is készítenek, s Amerikában az úgynevezett „Chico” szeszes ital készítésén is szolgál. Európában minden területen, hol a szőlő megéri, hasonlóan mivellettik, s részben igen kedvelt szeszesnek, utóbbi időben sörnek, sőt olajnak is használják, az utóbbi oly módon, hogy a dús olajtartalmú csiraszék alkalmas műmalmi készítésű által a szem lisztjének részétől erőmőleg elkülönítve, az elszóbbi finom olaj, az utóbbiból kiűző sör nyertetik, s így az árpat is pótolja.

További használatát illetőleg, fontos tápanyagul szolgál az embernek, Olaszországban polenta, nálunk kukoricakása, mály, paluszka, számsika, bukta név alatt ismeretes, lisztjét rozsliszttel keverve a közép kenyérnek használják, sőt korábban parazson sültre kedvelik, főzve a nép minden osztályában otthonos, részint mint csomage, részint mint tápanyag; lemorzsolva patogatott állapotban a jó foggal megáldott ifjúságnak hatalmas csomageként szolgál. Az alföldi városokban majd minden utczaárakban számsikát árultatik, még pedig igen fényes haszonnal. Mert ha vesszük, hogy a patogatás által értmérték szerint a 6—8 szorot lehet elérni (fajólajból 8—10 számsikát vesz), midőn a kukoricának 7 ft métermérete 100 liter 80 kilogr. súlyban 6 ft 60 krba kerül, ezen száz liter patogatás által a 6—8-szoros terjedelmet elérve, 6—800 liter patogatott kukoricát lehet belőle kiűzni, s ennek lisztjét 3 kral számítva, 18—24 frtot, s így becsültereként levonva a vételi árat, 12—19 forintot jövedelmez — Ki hisné ezt? pedig ugy van.

(Folytatás következik.)

Veszeki, 1882. március 13.

Azon kérdés, vajon növe-e az adók behajlását közigazgatási közegekre ruházó törvény? — vita tárgya maig is. Es. újból Reményi ur szavaival élve, mint meggyőző bizottsági tag is, ki kívánom a kérdéskör szempontjából, hogy „a ki hűbérnak vállalkozott: akaszon!” Ohajtom tovább, hogy a törvény szellemét átérzem, ha kell, a legszigorabb eszköz alkalmazásával is igyekezzem a megyék törvényhatóságait odabátni, hogy a kir. adófelügyelőknek ne legyen alkalmuk állami végrehajtásokat alkalmazni.

Mert: 1. A megyékben az állami végrehajtónak két frtal magasabb napidija van, mint a körjegyzőnek: a különbözeti összeg által a községek pénztára károsítottik, mely a törvény szerleg behajlított költségmaradványi okosabb és növebbé szelra tudná fordítani.

Nálam legalább eddig minden községben megmaradt évenként néhány forint a végrehajtási költségéből, melyet az előjárás, a megyei hatóság által költségvetésig jóvá nem hagyható felekezeti iskolai és egyházi kiadások fedezésére fordít, s mely különböz az a nélkül is eléggé zaklatott híveket lett volna terhelendő.

Például hozom fel, hogy Czereden eddig 100 forintnak van az ily módon megtakarított bevételekből, Varga Péter plébános és Krizan Pál tisztartó urak felügyelete alatt v i s i p u s k á r a t ö k s i t e v e .

2. Az idegen, sok esetben dilettans adóvégrehajtó, nem ismerve az adóadó nép személyes viszonyait, nem lehet képes azok érdekeinek méltánylását szem előtt tartva működni; — már pedig azt még P. Gy. ur sem merné kétségbe vonni, hogy ha valahol, ugy a szegény nép ellen csakúbbi adóvégrehajtásoknál van legnagyobb szükség a tapintatosságra.

3. Az adóvégrehajtási jognak a községekre való átruházása által, azoknak autonómikus jogai szaporodtak, illetve erősbültek: eltekintve tehát a fentebb említett gyakorlati előnyöktől, elvileg is kötelezősége minden községi tisztviselőnek az őt illető testület jogainak épségben tartása. Vagy talán tövéssé lenne a boldog emlékeztető abszolút korának harczosait: a cserepár és dzsidás vitézeket adó és alkotmányos törvények végrehajtójává alkalmazni?

4. A törvénynek szabályrendeletileg közbevetett intézkedések mindég a végrehajtó községek gyűléseket és hivatalbeli hanyagsgát árulják el. Es ránk nézve az állami adóvégrehajtók alkalmazásából eredő bátrány, s bójag kárthatatónak kell, ha egy köztisztviselő, mint P. Gy. ur, a lapok 8 ik számában egy egész testületet képviselve, arról ilyenmő szegénységi bizonyítványt akar kiállítani.

Ezzel igyekeztem a tárgy lényegéhez szólni, szakértőileg legalább annyira, hogy az illetékes körök is beleszólhatnak, s nem vitatva tovább érvelni megdöntöttségét: meg fogok szívesen hajolni azon értekezésben okadottól közvélemény előtt is, mely néha az állami adóvégrehajtók alkalmazásának növekedését fogja bebizonyítani.

Hogy mint minden becsületes honpolgár, és is igyekezem felbátorulom elismerését s csekély írodalmi munkáimnak által a nálunk ismeretes családunk sörrot elnyelni: az bűszök, minden szegény nélkül beismerem; de viszont P. Gy. urként: „a szájja utazás hullámaina révpárt felé utazni!” — nagyon veszedelmesnek tartom, s minsem ily gyönyörű szövegű irasnak le „rossz és” tollammal: inkább hasztalórn örök, s elmegyek veszeki! jégyszóbból a veszeki! köszönetnyáha 80 kros napzárómonnak.

Kendry Géza.

Szűgy márc. 8.

Tekintetes Szerkesztő úr!

A „Nógrádi Lapok” 10 ik számában a közigazgatási bizottság mártius 1-ről keltett tárgyalását olvasván, nem csekély örömszörmő szolgált, és az érdeklött szűgyi rébtörténetek, sőt Zichy Livia Grófnő 6 méltóságának is megnyugtatóra szolgálhat azon érdeklődés, mely a felelti vizen építendő köhid iránt, sőtall kifejezett nyert, részemről meggyőztetve, hogy a dolog milbenlétől jól értesült Gr. Csabrálnak László úr 6 méltósága által használt „göncöl” építelen Acsoport osztályozása szerint, a jó nyelvellel méltán felcsaróltat.

Nem mellőzhetem egyáltalán igen tisztelt bizottsági tag Reményi József úrnak szíves közreműködését nyilvánítani, ki a hid előadásának valódi okát röviden, de csatlósóan constátálta,*) és ekként egyezmény Szűgy községnek illetőleg rébtörténetének, és értelemben a közigazgatási bizottsághoz mult 1881 ben beadott s innen az állami mérnöki hivatalos keltő figyelembe vétel végett elgázított — nyilatkozatát illetőleg kérvényét kifogástalan önzhangjában bostia.

Sándor Károly.

Szécsény 1882. március 10-én.

Tek. Szerkesztő úr! Az emberiség és felebaráti szeretet nevében, mely alázattal kérjük, miszerint jelen soroloknak b. lapjában tört nyitni szíveskednek. Ugyanis f. b. 6-én tisztelettel adóltottak az sz. isk. könyvtár javára a helybeli vendéglő nagytérmeben táncosúttól rendeztek vala, melynek kedvűm eredményét a következőben részletelek: a bal szomsz. bevétele 98 frt, ebből 47 frt 91 kr. költséget levonva, marad tiszta jövedelem 50 frt 9 kr., mely összegért azonnal könyvek rendeltek. — Ügyünkben a f. sz. dem. elöl sorban Schlesinger Ferencz úr. lakosmőki elölük urat illeti; továbbá az általunk megbízott ballipostárnok urat és Szujka Emil szolgabíró, Hosszák Antal, Gondó Bertalan város bíró és Kempfner Imák urakat, amennyiben nevezettek még csölnök alárem körül bugdó áradottak. — A felbízották névora a következő: Dr. Paluszky Ágost úr 6 frt, Hoffmann Jakab úr 6 frt, Dr. Kempfner Imák úr 2 frt, Destré Béni úr 2 frt, Ruzsánszky Antal, Szujka Emil (szolgabíró), Vancsó Béla, Nyikos Lajos, Hoffmann Ignác, Schlesinger Ferencz, Bayer Sándor, Prágy Sams, Balgha Ferencz járásbíró, Remföld Balázs, Kohn Herman és tiszteletű Simondosa ev. lelkész urak 1—1 frtot.

Szűgyer Lipót,

igazgató tanács.

Hírek.

Hymen. Megyénk egyik kedves és szeretetreméltó hölgyét — Posztócsky Róza kisleányt, márc. 6-12-én jegyezte el Mézőly Géza.

Március 15-ikét, szabadságharcunk ünnepét, megyénkben csupán a loconzi áll. gymnasium s. a. balassagyarmati polgári iskola örvendőkei ezen ünnepéről csak annyiban emlékeztek meg, amennyiben Tancsics Mihály javára 12 frt 48 kr. gyűjtöttak össze de keltették el a szabadságharcra eme nagy alakjának, ki most már nyomorban él. — Szomorú, hogy a fatalitás nem bízal fel ily nemzeti nagy ünnepen a községben azon nagy eszmék iránt, melyek a március 15-ikén kötvék. Igaz, hogy annak már 34-ik éve! Igaz, hogy a mostani fatalitás a későbbi idő törpe vergődései közt nevezkedett, igaz, hogy sokan pártkérdezt csinálnak ebből is; de nem kell felednünk, hogy ezen nap egy nemzeti nagy eszmé hordozójává emelkedett, melyen a törpe epigonek új erőt merítetnek a jövendő ránk neveződő küzdelemre. Lehet, hogy bekövetkezik azon idő, midőn ismét felülkélle kell csapnunk a talpra magyar” szósztának. Ne feledkezünk meg tehát soha e nemzeti nagy ünnepéről; a fatalitás hivatása az, hogy az eszmékért legméltó sorban bándoljon fel. — a tanári kar pedig az iskolában ünnepeltessék meg e nagy nap emlékeit. — Valóban sajnálattal és pirulva jegyeztük fel, hogy megyénkben a fatalitás ez évben elaltatta e dícső nap emlékeit. —

Hontmegye tavaszi községgyűlése márc. 6-10-én tartott meg báró Majbírónyi László főispán elölklése alatt.

Tíz. Idám községében f. b. 12-én éjféli 1 órakor 32 házát pusztított el a tűz.

*) Ennek becsében a mált közigazgatási bizottság írt feladatokat e tárgyról azmal kell közölni, hogy Szűgyer Adolf örmőreket úr a felelti vizi hid előadásának okát nem leghűszök, hanem akkor emédközött kürtvált, midőn a hid felépítése fogantatva volt; mivel — az e körében híltos szemlé és szabályt vizsgált igen költséges, — mártmest pedig alapombb vizsgálati költségűre akkor, midőn a vizi hid romjait elárvoltattak. — Szűgy.

